Хто забыў сваіх
продкаў – сябе
губляе,
Хто забыў сваю
мову – усё згубіў.

У. Караткевіч

Уладзімір Караткевіч
(1930 –1984)

Уладзімір Сямёнавіч Караткевіч – паэт, празаік, драматург, публіцыст, перакладчык, кінасцэнарыст.

Першы пісьменнік, які звярнуўся да жанру гістарычнага дэтэктыву.

Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі імя Івана Мележа (1983 г. – за раман «Нельга забыць») і Літаратурнай прэміі імя Якуба Коласа (1984 г. – за раман «Чорны замак Альшанскі»).

Нарадзіўся **26 лістапада 1930 года ў** г. Орша Віцебскай вобласці.

Бацькі У. Караткевіча Надзея Васільеўна і Сямён Цімафеевіч (у чыне калежскага сакратара), 1915 г.

Бацька – **Сямён Цімафеевіч** (1887–1959) – паходзіў са старажытнага шляхецкага роду, закончыў гарадское вучылішча ў Оршы, працаваў у казначэйстве, служыў у царскай арміі пісарам, пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі быў супрацоўнікам фінансавых органаў.

Маці – **Надзея Васільеўна** (1893–1977)– таксама паходзіла са старажытнага шляхецкага роду, з роду Грынкевічаў. Пасля заканчэння Марыінскай гімназіі ў Магілёве некаторы час працавала настаўніцай, потым была хатняй гаспадыняй.

Родныя Уладзіміра Караткевіча: цётка Яўгенія Васільеўна, бацька Сямён Цімафеевіч, дзед Васіль Юльянавіч Грынкевіч, маці Надзея Васільеўна, сястра Наталля і брат Валерый, 1928 г.

У сям'і было трое дзяцей:
сын Валерый (1918 – загінуў у 1941 г. на вайне), дачка Наталля (1922–2003), сын Уладзімір.

Вялікі ўплыў на Уладзіміра аказаў дзед па лініі маці **Васіль Юльянавіч Грынкевіч** (1861 – 1945).
Ён стаў прататыпам Данілы Вежы-Загорскага ў рамане «Каласы пад сярпом тваім».

Уладзімір Караткевіч у дзяцінстве з маці і сястрой Наталляй, г. Орша, 1937 г.

Уладзімір навучыўся чытаць у тры з паловай гады. У дзіцячыя гады разнастайнасць яго талентаў выявілася і ў схільнасці да малявання, якая захавалася на ўсё жыццё. Таксама ён меў абсалютны слых, некаторы час займаўся ў музычнай школе.

У шэсць гадоў ён напісаў першыя вершы.
Трохі пазней паспрабаваў пісаць апавяданні, якія сам жа і ілюстраваў. Яшчэ ў даваенныя гады адправіў ліст Карнею Чукоўскаму, на які атрымаў адказ.
У 1938 г. Валодзя пайшоў у школу ў Оршы.

Пасля заканчэння трэцяга класа ў пачатку лета 1941 г. прыехаў у Маскву да старэйшай сястры Наталлі, якая вучылася там у хіміка-тэхналагічным інстытуце.

Вялікая Айчынная вайна застала яго ў Маскве.

Валодзя разам з маскоўскімі дзецьмі трапіў у эвакуацыю ў Разанскую вобласць, потым на Урал у Молатаўскую (Пермскую) вобласць. Толькі ў жніўні 1943 г. сястра змагла прывезці Валодзю да бацькоў у г. Чкалаў (Арэнбург).

У кастрычніку 1941 г. на фронце загінуў старэйшы брат Валодзі Валерый. Жонку Валерыя Вольгу, якая заставалася на захопленай нямецкімі войскамі тэрыторыі, забілі акупанты.

Восенню 1944 г.
сям'я вярнулася ў Оршу.
З канца 1946 г. яны пачалі жыць ва ўласным доме, куды ў пазнейшы час Уладзімір Караткевіч будзе прыязджаць і працаваць над сваімі творамі.

Яшчэ адным такім творчым кутком для Уладзіміра Караткевіча стане дом сваякоў у **Рагачове**, пабудаваны дзедам Васілём у 1914 г.

У Рагачове былі задуманы і напісаны многія знакамітыя творы Уладзіміра Сямёнавіча.

Нават існуе параўнанне значнасці для Караткевіча знаходжання ў гэтых мясцінах з болдзінскім перыядам у Пушкіна.

У пачатку творчага шляху Караткевіч звярнуўся да беларускай гісторыі і фальклору: творы «Казкі і легенды маёй Радзімы», «Лебядзіны скіт», казка «Вужыная каралева».

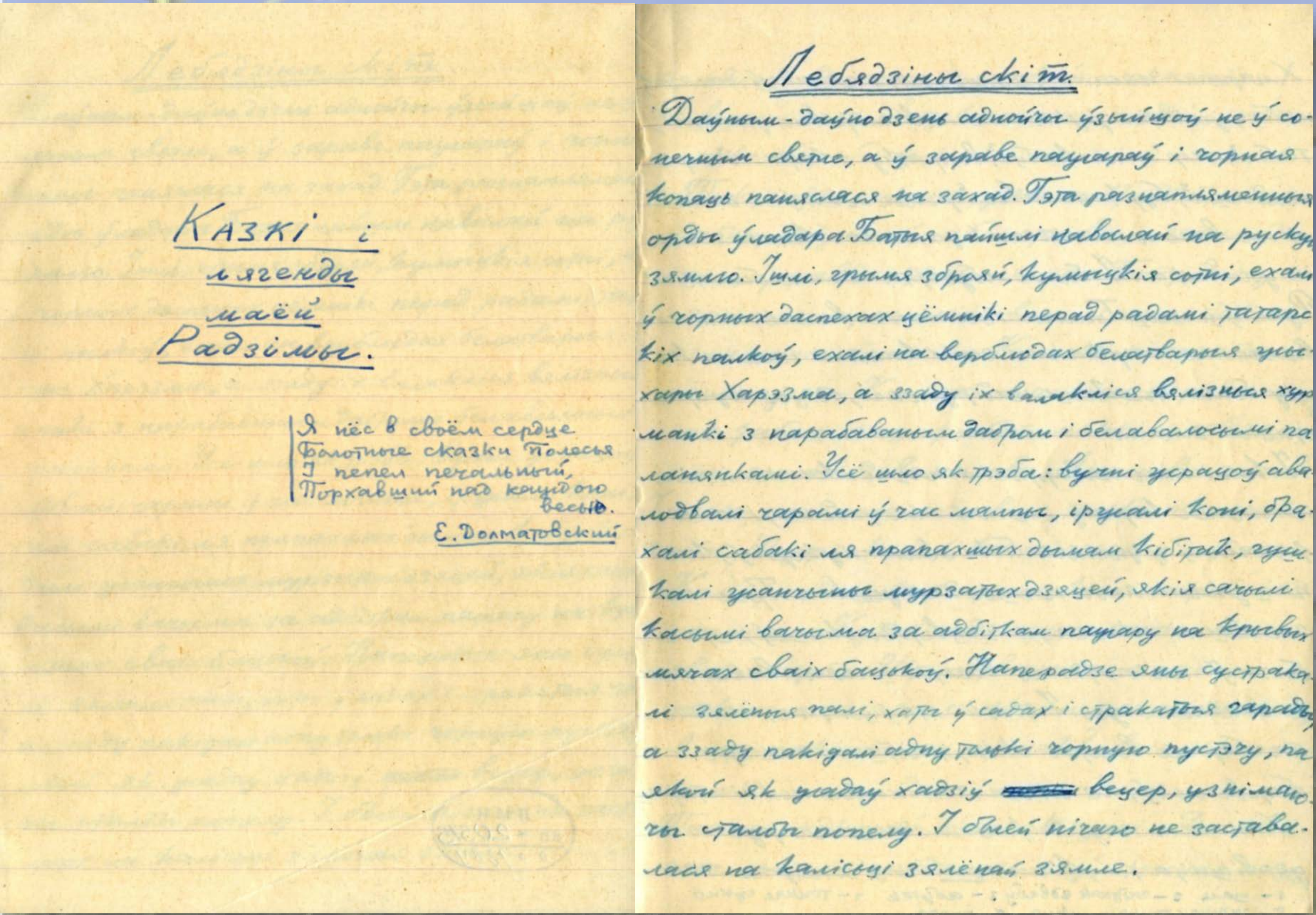

УЛАДЗІМІР КАРАТКЕВІЧ

1Н/208342К
(039)

Лебядзіны скіт

ЛЕБЯДЗІНЫ СКІТ

Даўным-даўно дзень аднойчы ўзышоў не ў сонечным святле, а ў зараве пажараў, і чорная копаць паняслася на захад. Гэта living рознапляменныя орды ўладара Батыя пайшлі навалай на рускую зямлю. Ішлі, грымя зброяй, кумыцкія сотні, ехалі ў чорных даспехах цёмнікі перад радамі татарскіх палкоў, ехалі на вярблюдах белатварыя жыхары Харэзма, а ззаду іх валакліся вялізныя хурманкі з нарабаваным дабром і белавалосымі паланянкамі. Усё шло як трэба: вучні жрацоў авалодвалі чарамі ў час малпы, іржалі коні, брахалі сабакі ля прапахшых дымам кібітак, гушкалі жанчыны мурзатых дзяцей, якія сачылі касымі вачыма за адбіткам пажару на крывых мячах сваіх бацькоў. Наперадзе яны сустракалі зялёныя палі, хаты ў садах і стракатыя гарады, а ззаду пакідалі толькі чорную пустэчу, па якой як жадаў хадзіў вецер, узнімаючы сталбы попелу. І болей нічога не заставалася на калісьці зялёнай зямлі.

Хмарамі нясліся стрэлы, пыл гарадоў дасягаў неба, жадныя рукі хапалі каляровыя рантухі[1], табін[2], саф'янныя кабці[3], вопратку з

[1] Шаль.
[2] Гатунак едвабу.
[3] Абутак.

Асобным выданнем раман «Нельга забыць» («Леаніды не вернуцца да Зямлі») выйшаў толькі ў **1982 г.**

У **1983 г.** за раман Уладзіміру Караткевічу прысуджана Літаратурная прэмія імя Івана Мележа.

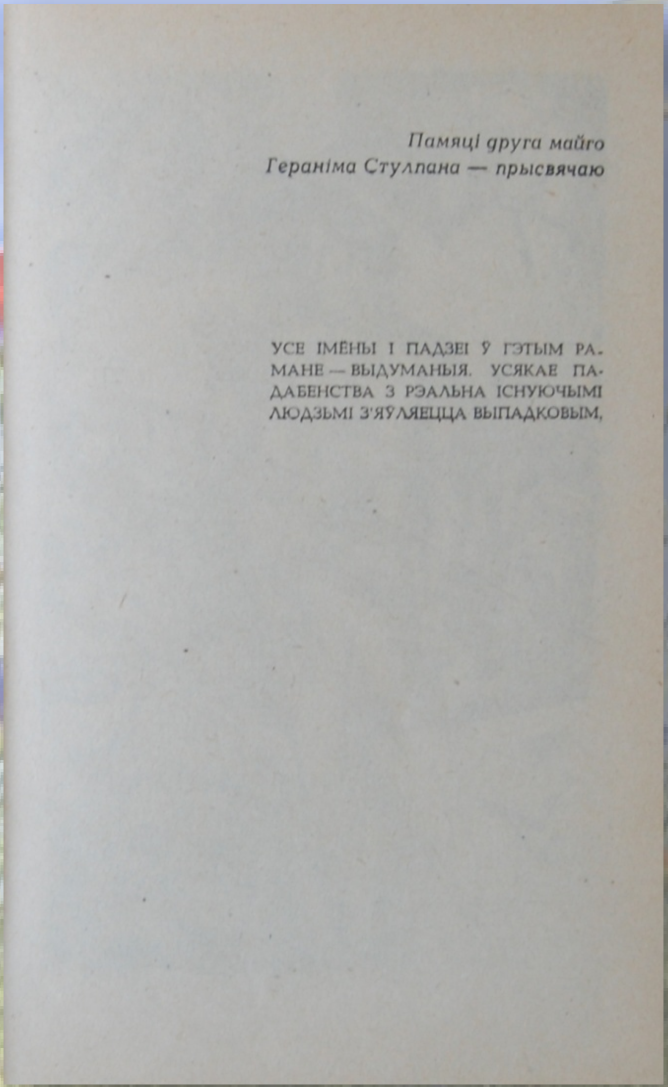

Памяці друга майго
Геранiма Стулпана — прысвячаю

УСЕ ІМЁНЫ І ПАДЗЕІ Ў ГЭТЫМ РАМАНЕ — ВЫДУМАНЫЯ. УСЯКАЕ ПАДАБЕНСТВА З РЭАЛЬНА ІСНУЮЧЫМІ ЛЮДЗЬМІ З'ЯЎЛЯЕЦЦА ВЫПАДКОВЫМ.

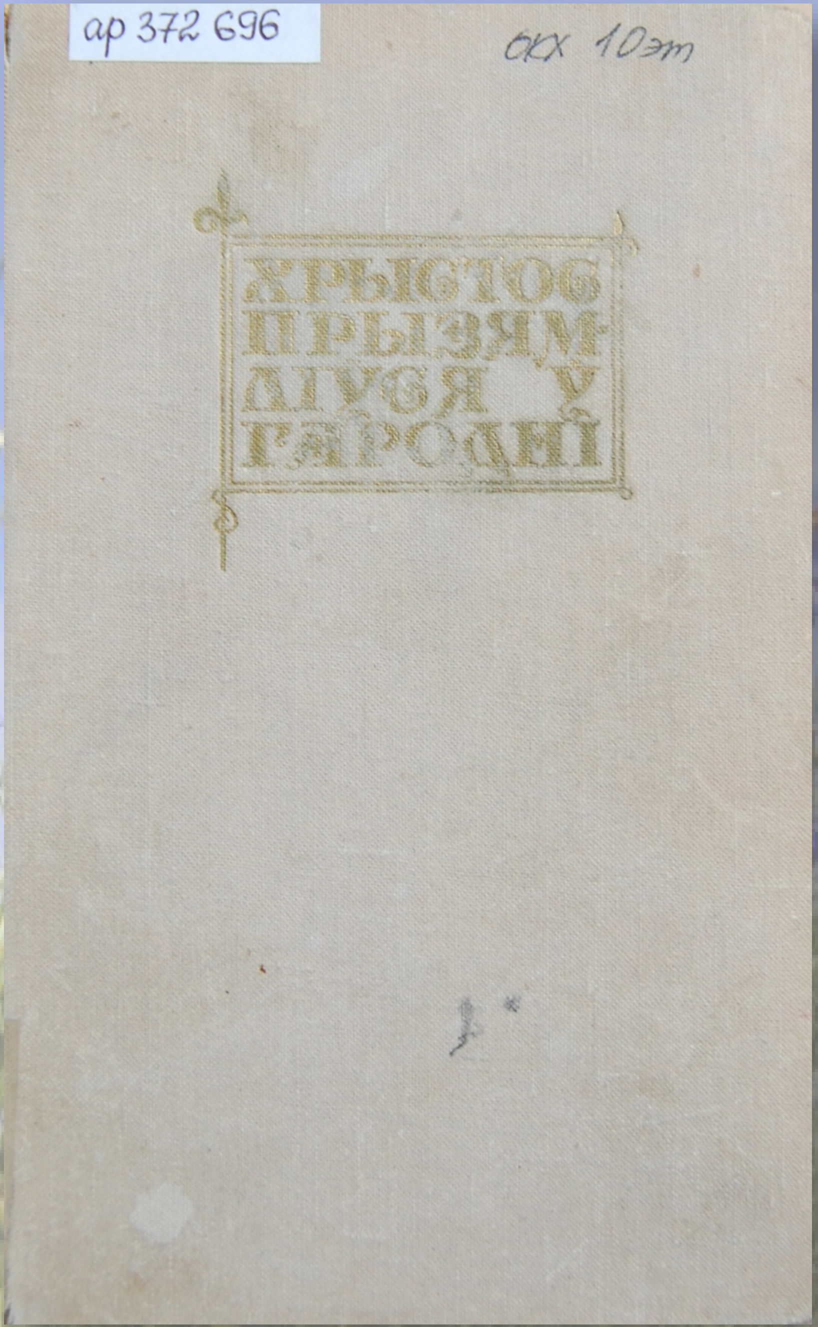

«Хрыстос прызямліўся ў Гародні» (пісаўся ў 1965–1966 гг., апублікаваны ў 1972 г.) – раман, прысвечаны сярэднявечнай Беларусі, супрацьстаянню разняволенага чалавечага духу, гуманізму і цемрашальства, асэнсаванню гістарычнага лёсу зямлі і яе народа.

Шмат зрабіў Уладзімір Караткевіч і для беларускага кінематографа, напісаў сцэнарыі дакументальных фільмаў: «Сведкі вечнасці» (1964 г.), «Памяць» (1966), «Будзь шчаслівай, рака» (1967).
У 1967 г. паводле сцэнарыя Караткевіча быў зняты кінафільм «Хрыстос прызямліўся ў Гародні».

У **1969 г.** выйшаў паэтычны зборнік «Мая Іліяда».

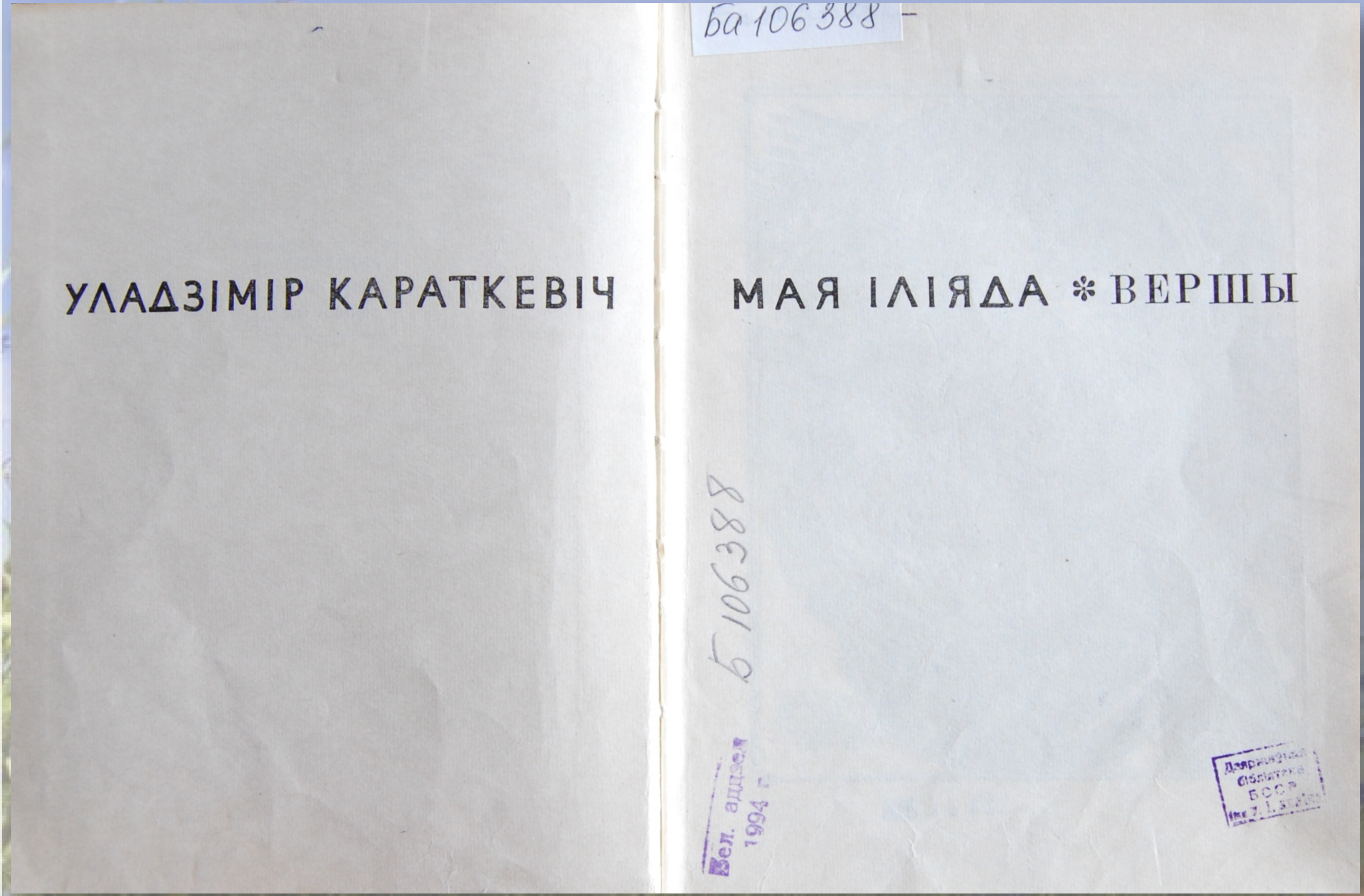

Ба 106388

УЛАДЗІМІР КАРАТКЕВІЧ

МАЯ ІЛІЯДА * ВЕРШЫ

Б 106388
Бел. аддзел 1994 г.

У **1977 г.** выдадзены нарыс пра зямлю Беларусі, яе гісторыю, прыроду і культуру **«Зямля пад белымі крыламі».**
.

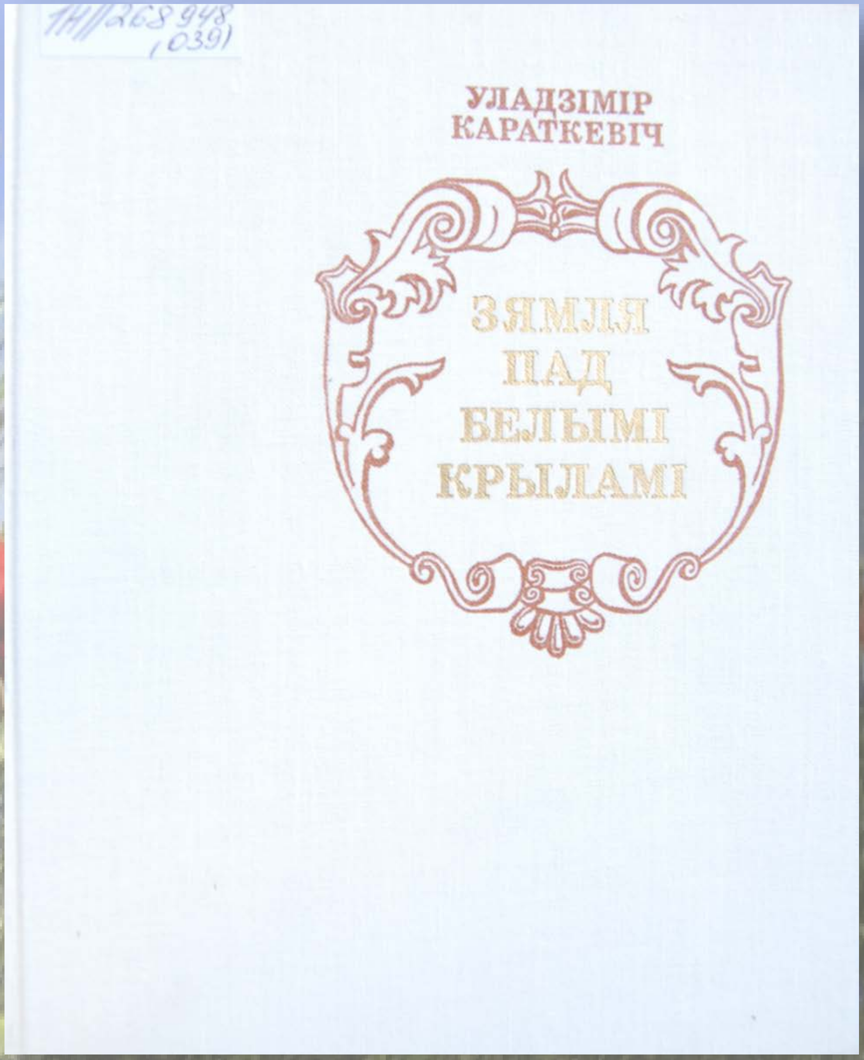

Ілюстрацыя да кнігі «Зямля пад белымі крыламі».

ЗЯМЛЯ МАЯ БЕЛАРУСКАЯ

АД ПАЛЕСКІХ ІМХОЎ ДА АСВЕЙСКІХ КРЫНІЦ

Насельніцтва Беларусі складае больш за 9 мільёнаў 300 тысяч чалавек. З іх беларусаў 7 мільёнаў 286 610 чалавек. У вайну, вы ведаеце, загінуў кожны чацвёрты жыхар рэспублікі. Часам едзеш лесам, і раптам — паляна, здзічэлыя садовыя дрэвы (вёска так і не адрадзілася) і абеліск, а на ім словы, ад якіх сціскаюцца кулакі і ідзе па скуры мароз:

«Тут пахаваны
расстраляныя немцамі
12.IX.1943 г.
Кароль Алена Мікітаўна
1925 года нараджэння,
Павел 1920 г.,
Васіль 1898 г.,
Зофія 1892 г.,
Уладзімір 1922 г.,
Іван 1924.,
Мікола 1927 г.,
Марыя 1934 г.,
Вера 1939 г.,
бабуля 70 год,
Сіневіч Антон Валяр'янавіч 1884 г.
і Серафіма Іллінічна 1888 г.
і іншыя».

Гэта значыць, за сувязь з партызанамі ці проста так, з помсты, прыехалі немцы, ачапілі сяло, загналі мірных жыхароў у гумно і спалілі. Такім ці іншым чынам было ператворана ў попел

У святочны дзень

Ілюстрацыя да кнігі «Зямля пад белымі крыламі».

Камянецкая вежа. XII ст.

З фондаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

Уладзімір Караткевіча пісаў творы і для юных чытачоў.
У **1975 г.** выйшаў у друк яго зборнік «Казкі».

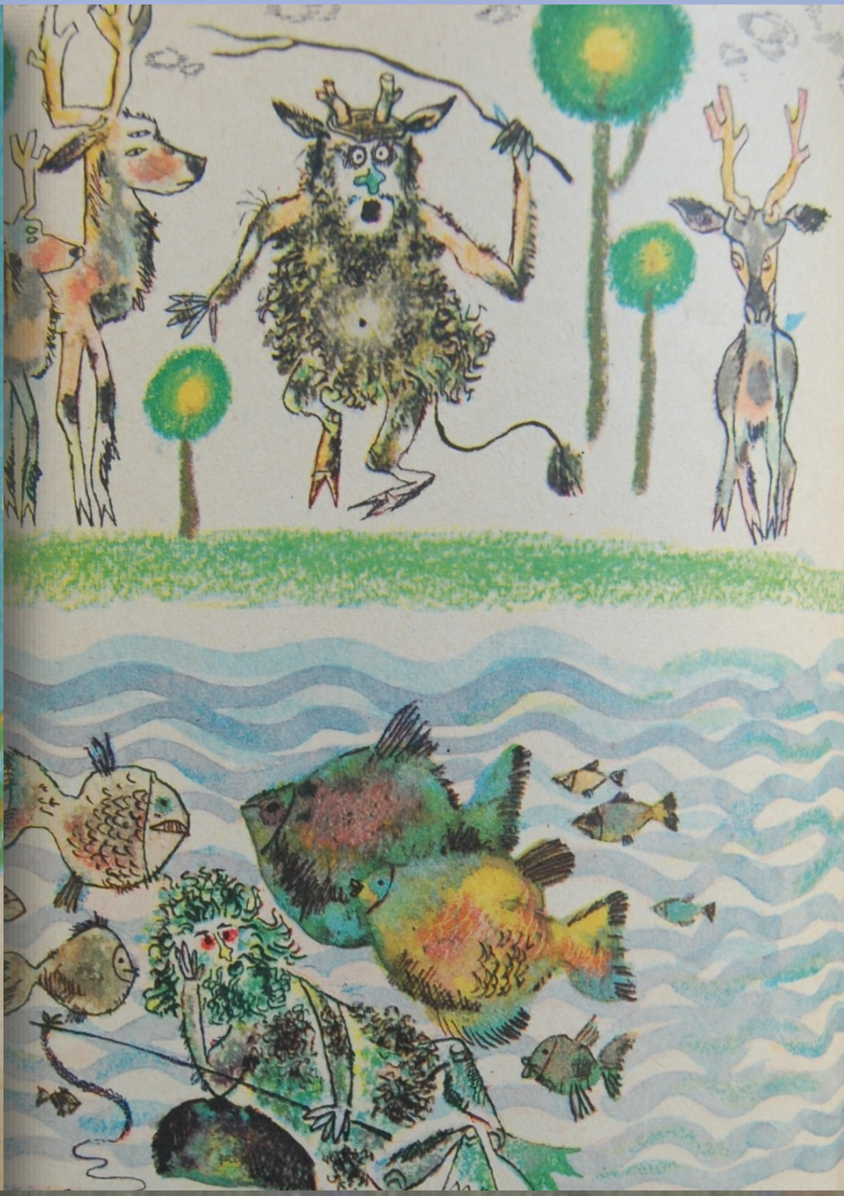

У **1979 г.** у часопісе «Маладосць» быў надрукаваны вострасюжэтны дэтэктыўна-прыгодніцкі раман **«Чорны замак Альшанскі»,** які Уладзімір Караткевіч прысвяціў сваёй жонцы Валянціне Браніславаўне. Твор пачынаецца словамі: «В.К., якой гэты раман абяцаў дзесяць год назад, з удзячнасцю».

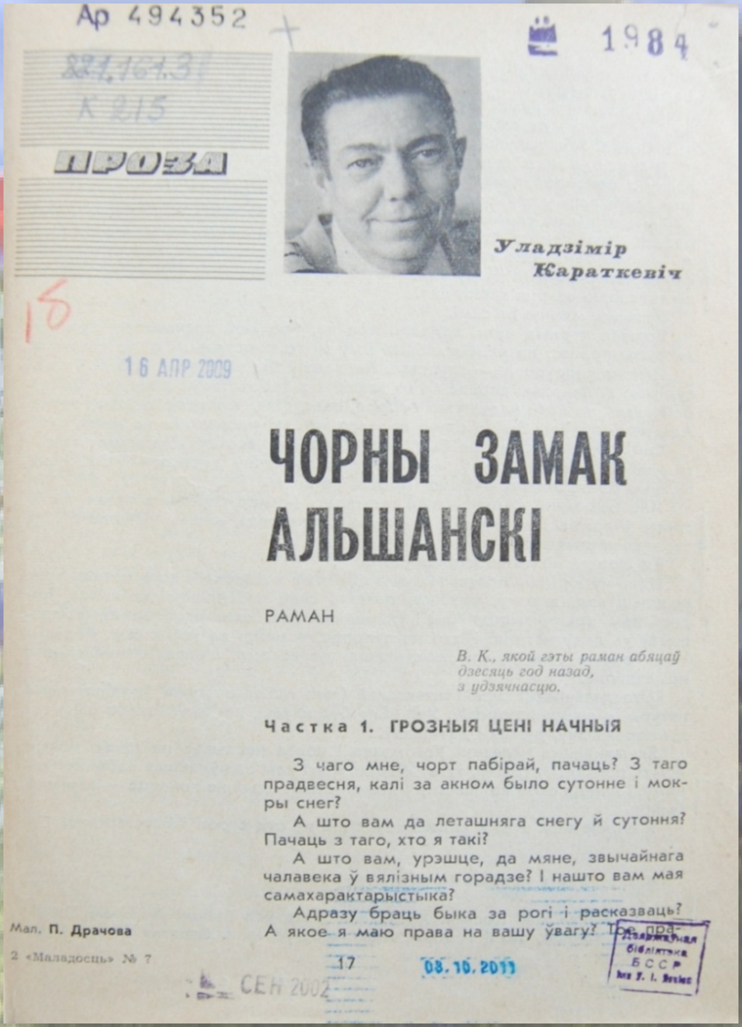

ЧОРНЫ ЗАМАК АЛЬШАНСКІ

РАМАН

В. К., якой гэты раман абяцаў
дзесяць год назад,
з удзячнасцю.

Частка 1. ГРОЗНЫЯ ЦЕНІ НАЧНЫЯ

З чаго мне, чорт пабірай, пачаць? З таго прадвесня, калі за акном было сутонне і мокры снег?

А што вам да леташняга снегу й сутоння? Пачаць з таго, хто я такі?

А што вам, урэшце, да мяне, звычайнага чалавека ў вялізным горадзе? І нашто вам мая самахарактарыстыка?

Адразу браць быка за рогі і расказваць? А якое я маю права на вашу ўвагу? Тое пра-

Мал. П. Драчова

У **1980 г.** у сувязі з 50-годдзем Уладзімір Караткевіч быў узнагароджаны ордэнам Дружбы народаў.

У **1977 г.** не стала маці Уладзіміра Караткевіча Надзеі Васільеўны.

У **1983 г.** ад цяжкай хваробы памерла яго жонка Валянціна Браніславаўна.

25 ліпеня 1984 г. на 54-м годзе жыцця Уладзімір Караткевіч памёр. Пахаваны ён у Мінску на Усходніх могілках.

Уладзімір Сямёнавіч КАРАТКЕВІЧ

Беларуская, уся шматнацыянальная савецкая літаратура панесла вялікую страту. 25 ліпеня на 54-м годзе жыцця пасля цяжкай і працяглай хваробы памёр выдатны беларускі паэт, празаік, драматург і публіцыст, член праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Уладзімір Сямёнавіч Караткевіч.

Уладзімір Сямёнавіч Караткевіч нарадзіўся 26 лістапада 1930 года ў Оршы, у сям'і служачага. Гады Вялікай Айчыннай вайны правёў у Прыураллі, куды эвакуіраваліся бацькі. Вярнуўшыся пасля вызвалення Савецкай Беларусі ад гітлераўскіх захопнікаў у родны горад, Уладзімір Караткевіч закончыў сярэднюю школу, затым вучыўся на філалагічным факультэце Кіеўскага дзяржаўнага універсітэта імя Тараса Шаўчэнкі. Настаўнічаў спачатку ў сельскай школе на Кіеўшчыне, пасля ў Оршы. У гэты ж час выступіў у друку з вершамі, якія адразу звярнулі на сябе ўвагу вялікай глыбінёй зместу і паэтычнасцю мовы. Неўзабаве выйшла першая кніга паэзіі «Матчына душа», якая і вызначыла яго далейшы шлях як пісьменніка.

У 1958—1962 гг. У. С. Караткевіч вучыўся на Вышэйшых літаратурных і на Вышэйшых сцэнарных курсах у Маскве. З 1962 года жыў у Мінску, займаўся творчай працай.

Шырокую вядомасць набылі кнігі паэзіі Уладзіміра Караткевіча «Вячэрнія ветразі» і «Мая Іліяда», зборнік апавяданняў «Блакіт і золата дня», раманы «Нельга забыць» і «Каласы пад сярпом тваім». Ён сцвердзіў сябе як пісьменнік гісторыка-рэвалюцыйнай тэмы. Звярнуўшыся да прыгодніцкага жанру, У. С. Караткевіч узбагаціў нашу літаратуру аповесцямі «Сівая легенда», «Дзікае паляванне караля Стаха», раманамі «Хрыстос прызямліўся ў Гародні» і «Чорны замак Альшанскі».

Шматлікія аповесці і апавяданні У. Караткевіча склалі кнігі «Чазенія», «Вока тайфуна», «З вякоў мінулых». Актыўна працаваў ён і ў публіцыстычных жанрах, развіваючы ў беларускай літаратуры эсэістычны накірунак, што так ярка прадстаўлен у кнігах «Белавежская пушча», «Зямля пад белымі крыламі» і іншых. Творы пісьменніка перакладзены на многія мовы народаў СССР і зарубежных краін.

Значны ўклад зрабіў У. Караткевіч у развіццё нацыянальнай драматургіі і кінадраматургіі. Ён стварыў глыбока праўдзівыя і эмацыянальна ўзрушаныя п'есы «Млын на сініх вірах», «Званы Віцебска», «Кастусь Каліноўскі» і «Калыска чатырох чараўніц», пастаўленыя ў многіх тэатрах. Па сцэнарыях У. Караткевіча на кінастудыі «Беларусьфільм» створаны шматлікія дакументальныя стужкі, а таксама мастацкія фільмы «Дзікае паляванне караля Стаха», «Чорны замак Альшанскі» і іншыя.

Высокапатрабавальны да свайго таленту, ён быў бескампрамісны і прынцыповы ў ацэнках ідэйна-мастацкіх вартасцей літаратурных твораў. Да У. Караткевіча гарнулася творчая моладзь, ён быў для яе высокааўтарытэтным настаўнікам.

За творчыя поспехі і актыўную грамадскую дзейнасць пісьменнік быў узнагароджаны ордэнам Дружбы народаў. Яму прысуджана літаратурная прэмія імя Івана Мележа.

Назаўсёды застанецца ў нашай памяці светлы вобраз Уладзіміра Сямёнавіча Караткевіча — выдатнага мастака слова, пісьменніка-грамадзяніна, патрыёта, чалавека добрага сэрца.

М. М. Слюнькоў, І. Я. Палякоў, У. І. Бровікаў, В. Ф. Шаура, Г. Г. Барташэвіч, В. Г. Балуеў, М. І. Дземянцей, Я. П. Іваноўскі, М. В. Кавалёў, Ю. Б. Колакалаў, А. Т. Кузьмін, М. І. Лагір, У. А. Лапёшкін, У. А. Мікуліч, М. Н. Полазаў, Ю. М. Хусаінаў, І. Ф. Якушаў, У. Е. Лабанок, Н. Л. Сняжкова, Г. М. Маркаў, С. А. Беруздзін, Ю. М. Верчэнка, В. М. Озераў, С. В. Сартакоў, Я. І. Скурко (Максім Танк), Ю. І. Сураўцаў, А. Б. Чакоўскі, І. І. Антановіч, С. Я. Паўлаў, Г. С. Таразевіч, В. А. Пячэнікаў, С. Ц. Кабяк, І. А. Шыбека, Я. М. Глушкевіч, К. К. Атраховіч (Кандрат Крапіва), Г. М. Бураўкін, М. І. Дзялец, Ю. М. Міхневіч, У. В. Мацвееў, Н. С. Гілевіч, І. А. Брыль, В. У. Быкаў, П. Е. Панчанка, І. П. Шамякін, А. М. Адамовіч, В. У. Адамчык, Р. І. Барадулін, А. І. Вярцінскі, А. С. Грачанікаў, А. А. Жук, В. В. Зуёнак, К. Ц. Кірэенка, В. А. Казько, Ц. В. Крысько (Васіль Вітка), А. П. Кудравец, А. А. Лужанін-Каратай (Максім Лужанін), І. Я. Навуменка, Н. Е. Пашкевіч, Б. І. Сачанка, І. Г. Чыгрынаў, А. А. Бембель, М. М. Яроменка, А. Я. Карпаў, А. А. Тоўсцік, І. М. Лучанок, В. А. Каваленка.

пакаленні даследчыкаў і чытачоў. Адна і сёння мы разумеем, што ад нас пайшоў неапаўторны майстар мастацкага слова, класік. Ён даў нам беларускі гістарычны раман і аповесць, якія нараджаюць высокія і светлыя пачуцці любові да нашага народа, яго гераічнага і шматпакутнага мінулага. Ён стварыў «візітную картку» Беларусі — кнігу «Зямля пад белымі крыламі», перакладзеную ўжо на многія еўрапейскія мовы. Ён пакінуў шматгранную і шматфарбную, надзіва элітамістычную спадчыну. І яна будзе жыць!

Бывай, дружа! Няхай лёгкай будзе табе беларуская зямля, якую ты аплакаў удоўж і ўпоперак сваімі няутомнымі нагамі і якую любіў глыбокай і страснай любоўю. Ты — годны сын гэтае зямлі.

Адам МАЛЬДЗІС.

БЫЎ. ЁСЦЬ. БУДЗЕШ!

Мы замаўчалі, каб перадумаць усё, што сказаў ты даследчаны і адухаваны, непрымірымы і даверлівы да безабароннасці рыцар з замка дабрыні і спагады, мудрэц і наіўны пасланец аршанскі падлетак. Ты ведаў як мала хто шмат, ты штохвілінны імкнуўся дазведацца яшчэ болей, дапасці да сутнасці, да першавытокаў сэнсу ўсяго нашага наротнага жыцця.

Мы замаўчалі, бо замаўчаў ты, стольні недавыказаўшы, стольні недаробіўшы. Абсяг усяго табой зробленага можна толькі ўразіць звычайнага смяротнага. У дзесятак тамоў не змесціцца толькі напісанае табой, а колькі задумана было!

Падчас цябе папракалі, што мала пішаш на сучасную патрэбу, што ўвесь ты ў гісторыі. Але, відаць, правільней было б назваць «гістарычнымі» тых аднадзённых паўных калег, якія назаўтра ўжо робяцца «гістарычнымі», бо іх забываюць адразу ў той жа дзень.

Ты прывучыў чытача думаць, расці, уздымацца да тваёй вірлівай думкі, глядзець на гісторыю сваімі вачамі. Ты стаў акрасай нашага прыгожага пісьменства, «праўкраснага», як ты любіў гаварыць. Ты вучыў цэлыя пакаленні, і маладзейшых і старэйшых. Адных на пачатку іхняга жыццёвага шляху, другіх прымушаў азірацца на пражытае, на зробленае імі. Чытач шматмільённы жыў тваімі творамі, чакаў кожнай тваёй новай рэчы, як чакаюць цуда ў наш дзявоні прагматычны век.

Любая літаратура можа сказаць, што яна багатая і дарослая, калі мае свайго Караткевіча. Ты пісаў як дыхаў. Сваім асабістым прыкладам паказаў узор служэння Радзіме, народу, мове. Ты даў усім нам урок сумленнасці. Далёкі ад марнай сумятні, ад дробязных страсцей, з кнігай і шчодрым сэрцам прыйшоў ты на свет, каб пакінуць свету кнігі свае па-беларуску шчырыя і па-караткевічаўску рамантычна - незамутнёныя. Кнігі твае чыталіся, чытаюцца і чытацца будуць, бо яны напісаны як бы навырост. Тыя, хто прыйдуць на зямлю ўслед за намі, будуць зайздросціць нам як тваім сучаснікам, тваім першачытачам.

Ты стварыў у літаратуры нашую гісторыю, стварыў нашае мінулае. З тваёй лёгкай рукі яны загаварылі з намі як добрыя субяседнікі, цікава і даходліва.

Ашчадныя літары почырку твайго, уборыстага, па-вучнёўску разборлівага прымушалі паважліва глядзець на іх сейбіта. Сапраўды, белае поле, чорнае насенне... Сеў нясупа, сеў старанна. Праз усё жыццё. І ўзыходзіла аргукліва ў цэлым свеце.

Кніга тваёй паэзіі, якую ты ўжо не вычытаеш уважліва ў карэктуры, называецца: «Быў. Ёсць. Буду». Дарагі дружа, незабыўны, нязменны, верны, праўдзівы, чысты, як сляза Валодзя, дзякуй табе, што ты быў, што ты ёсць, што ты будзеш!

Вечна. Трывала.

Рыгор БАРАДУЛІН.

ТАЛЕНТ МАСТАКОЎСКІ І ЧАЛАВЕЧЫ

Смерць прыходзіць заўсёды знянацку. Асабліва, калі яна прыходзіць да чалавека, які быў у тваім жыцці нечым надзвычай важным. Не стала Уладзіміра Сямёнавіча Караткевіча. Не стала майго першага драматурга. Не стала для калясаўцаў аўтара «Званоў Віцебска» і «Кастуся Каліноўскага». Не стала пісьменніка, вельмі патрэбнага нам на зыходзе ХХ стагоддзя. Не стала чалавека, які быў сумленнем нашым.

Як патрэбен яго максімалізм. Яго ўпартасць. Яго настойлівасць, з якой ён стукаўся ў нашу свядомасць. У кожным ягоным радку гучыць настойлівае — «не здрадзь!» Не здрадзь са-

Калясаўцы добра памятаюць сустрэчы з ім. Уладзімір Сямёнавіч прыязджаў да нас на рэпетыцыі. Мы былі проста зачараваны яго энцыклапедычнымі ведамі з нашай гісторыі. Толькі гэта былі не сухія звесткі, 100 гадоў мінула, а Кастусь Каліноўскі для нас — сучаснік. У гэтым нязменная заслуга Караткевіча — цудоўнага апавядальніка сівой даўніны.

Сваю апошнюю п'есу «Маці ўрагану» ён чытаў нам у Сімферопалі. Спецыяльна прыязджаў на гастролі...

Дзякуй Вам, дарагі Уладзімір Сямёнавіч, за Ваш талент, Ма-

У Мінску, Оршы, Віцебску і Кіеве пастаўлены помнікі Уладзіміру Караткевічу. На дамах у Оршы, дзе Караткевіч жыў у канцы 1950-х гг., і ў Мінску, дзе была яго кватэра, усталяваны мемарыяльныя дошкі. У гонар пісьменніка названы вуліцы ў Оршы, Віцебску, Рагачове. Імя Уладзіміра Караткевіча носяць сярэдняя школа ў Оршы, Фонд дапамогі маладым пісьменнікам, прэмія выдавецтва «Мастацкая літаратура».

Помнік у г. Кіеве

Помнік у г. Мінску

Помнік у г. Оршы

У 2000 г. у г. Оршы адкрыты музей пісьменніка.

Заданне 1 “Задай пытанне “ (падчас слухання біяграфіі У. Караткевіча запішыце 4 пытанні, а затым задайце другой камандзе). Максімальная колькасць балаў – 4.

Магчымыя пытанні:

Чый і які юбілей адзначаем 26 лістапада? (У. Караткевіча 95-годдзе.)

Колькі гадоў адмераў лёс гэтаму пісьменніку?(54.)

Колькі дзяцей было ў сям’і паэта? (Трое.)

У 1980 г. у сувязі з 50-годдзем якую ўзнагароду атрымаў Уладзімір Караткевіч? (быў узнагароджаны ордэнам Дружбы народаў)

Заданне 2 ”Так ці не” (максімальная колькасць 7 балаў). Адзначце правільныя і няправільныя сцвярджэнні.

Хан Бату быў перакананы, што палонныя людзі хутка забудуць мову сваю і сваю зямлю	+
Паэт Юсуфі меркаваў, што ў скіт увойдзе 20 чалавек	+
Чаму старац выбірае смерць? Бо ён і так ўжо стары	-
Старац ператварыўся ў вужа	-
Ад лебядзінага апярэння стала белай вопратка ў яе людзей	+
Паэт Юсуфі збіраўся пакінуць пасля сябе песню	+
Народ , на думку хана Бату, гэта статак, у якім кожная жывёла думае толькі аб тым, каб есці другіх і не быць з’едзенай.	+

Заданне 3 “Жыццёвыя дарогі” (устаўце прапушчаную інфармацыю ў тэкст, карыстаючыся матэрыялам для даведак). Максімальная колькасць балаў – 12.

Уладзімір Сямёнавіч Караткевіч – паэт, празаік, драматург, публіцыст, перакладчык, кінасцэнарыст. Нарадзіўся 26 лістапада 1930 года ў г. Орша Віцебскай вобласці. Першы пісьменнік, які звярнуўся да жанру гістарычнага дэтэктыву. Бацька паходзіў са старадаўняга шляхецкага роду, працаваў у казначэйстве. Маці паходзіла са старадаўняга шляхецкага роду, з роду Грынкевічаў. Уладзімір навучыўся чытаць у тры з паловай гады. У шэсць гадоў ім былі напісаны першыя вершы. У 1938 г. Валодзя пайшоў у школу ў Оршы. У Рагачове былі напісаны многія яго творы. На 54-м годзе жыцця Уладзімір Караткевіч памёр. У 2000 г. у г. Оршы адкрыты музей пісьменніка.

Заданне 4. “Верш-візітоўка”

Расстаўце радкі верша “Бацькаўшчына” ў правільным парадку. Максімальная колькасць балаў – 12 (за кожны няправільны радок балы адымаюцца).

1Дагарэў за брамай небакрай,
2Месяц паміж воблачкаў плыве.
3Выйду зноў, як у мінулы май,
4Басанож прайдуся па траве.
5Дымная, сцюдзёная раса,
6Цёмныя ў траве ад ног сляды.
7А такога рослага аўса
8Я не бачыў доўгія гады.
9Бач, хмызы спляліся, як павець,
10Светлякі мігцяць, гарацць святлей.
11Перад тым як звонка ў лозах пець,
12Прачышчае горла салавей.

Заданне 5 “Яны глядзяць на нас з партрэта”. Размяркуйце фотаздымкі згодна прапанаванай табліцы. Максімальная колькасць балаў – 7.

У.Караткевіч	Р.Барадулін	М.Багдановіч	К.Каліноўскі
		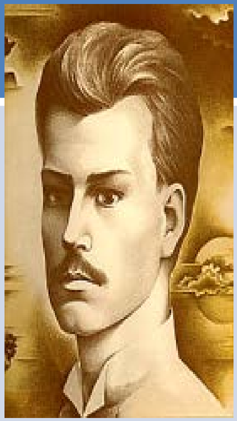	

Заданне 6 “Творчая спадчына”. Адзначце сярод прапанаваных творы, якія не належаць пяру У. Караткевіча. Максімальная колькасць балаў – 4.

Казка “Разумная дачка”, казка “Нямоглы бацька”, Верш “На Беларусі Бог жыве”, казка “Лебядзіны скіт”, нарыс “Зямля пад белымі крыламі”, верш “Калі ласка”, раман “Чорны замак Альшанскі”, раман “Людзі на балоце”, газета “Мужыцкая праўда”, верш “Дзе мой край”.